

Tillfällig ersättningskompensation 2025 för införande av Cosmic inom Hälsoval primärvård

Bakgrund

Region Västerbotten kommer att driftsätta det nya vårdinformationsstödet Cosmic under 2025. Upphandling och planering har pågått under flera år och lett fram till aktuell projektplan för införande. Alla verksamheter inom Hälsoval primärvård berörs av förändringen och kommer att behöva anpassa lokala arbetssätt samt utbilda personal i det nya systemet. Under införandeperioden innebär detta att tid tas från ordinarie arbete, för att klara av nödvändig utbildning och anpassa lokala rutiner.

Sammanfattning

Införandet av Cosmic bedöms medföra minskad vårdproduktion och minskade besöksintäkter för Hälsocentraler inom Hälsoval Västerbotten. För att minska negativ ekonomisk påverkan föreslås en ersättningskompensation som motsvarar 8 dagars produktionsbortfall per hälsocentral.

Ersättningens storlek baseras på antal listade vid respektive Hälsocentral, samt en genomsnittlig vårdproduktion inom Hälsoval Västerbotten. Ersättningskompensationen är tillfällig för 2025 års verksamhet och bedöms kunna hanteras inom befintlig budgetram. Den totala kompensationen för Hälsoval Västerbotten uppgår till 4 864 000 kr och ska betalas ut vid ett och samma tillfälle under kvartal 1, 2025. Det är upp till varje verksamhet att bestämma hur ersättningen används, utifrån lokala behov och förutsättningar.

Utbildningsbehov och tidsomfattning

Utbildning i Cosmic utgår från ett koncept med centrala utbildningskoordinatorer, som i sin tur utbildar lokala utbildningsstöd. Utbildningsstöden genomför utbildning lokalt på respektive vårdenhet. Enligt den rekommendation som projektorganisationen för Cosmic tagit fram bör varje lokalt utbildningsstöd arbeta motsvarande heltid, under åtminstone 6 månader. Projektet rekommenderar vidare minst 1 utbildningsstöd på heltid per 50 anställda. Det finns inte närmare angivet någon rekommendation gällande vilken befattning det lokala utbildningsstödet ska ha, men det krävs kompetens inom vårdadministrativa flöden och IT-system samt ett nära samarbete med lokal verksamhetsledning och övrig personal under hela införandeperioden. All personal som ska lära sig Cosmic, men inte utbildar någon annan, kallas inom projektet för *slutanvändare*. Slutanvändare ska dels genomgå en obligatorisk digital utbildning (E-learning), dels undervisning i klassrum under två heldagar. Utöver att lära sig själva IT-systemet, behöver varje verksamhet se över lokala arbetssätt och rutiner som påverkas av det nya systemet, eftersom funktionalitet och innehåll skiljer sig från det nuvarande systemet (NCS Cross). Inom utbildningsorganisationen för Cosmic finns en upprättad schemarekommendation för lokalt arbete med rutiner, utöver utbildning i Cosmic. Detta lokala arbete bedöms nödvändigt för att införa Cosmic på ett heltäckande sätt. I ett första rekommenderas 8 arbetsdagar för lokalt arbete med anpassade arbetssätt.

Verksamhetspåverkan och ekonomi

Utifrån det som beskrivits i föregående avsnitt bedöms det sannolikt att primärvården liksom övriga verksamheter i vården kommer att genomföra färre vårdbesök under den period som införandet av Cosmic pågår. Inom Hälsoval Västerbotten primärvård innebär detta bland annat att vårdenhetens intäkter tillfälligt blir lägre, som resultat av färre genomförda vårdbesök. Det finns även målrelaterade ersättningar som baseras på tillgänglighet, som kan komma att påverkas negativt.

Utöver den tid som projektorganisationen angett för obligatoriska utbildningsmoment, bedöms det sannolikt att ytterligare tid behövs på respektive enhet för planering, uppföljning och stöd för slutanvändarna. Utöver intäktsbortfallet finns det även risk för att införandeprocessen i någon mån kommer att öka väntetider i vården, vilket i sig kan kräva extra insatser och särskild planering.

Kompensation inom Hälsovalet 2025

Eftersom det på förhand kan fastställas att personal i vården kommer använda betydligt mer tid än normalt till utbildning och rutinförändringar, har Beställarenheten sett över möjligheten att tillfälligt kompensera utförare inom Hälsovalet för detta. Detta görs med syfte att minska negativa effekter i vården kopplat till produktionsbortfall under 2025, när Cosmic ska införas. En tillfällig kompensation förväntas bidra till att Hälsocentralerna bättre kan hantera effekterna i verksamheten, däribland försvagad ekonomi och negativ påverkan på tillgänglighet. Då enheternas förutsättningar kan variera inom länet ses den tillfälliga kompensationen som generell, där varje enhet själv får tillämpa kompensationen utifrån lokala förutsättningar och behov. Den föreslagna kompensationen bedöms underlätta övergången till Cosmic utifrån att den negativa ekonomiska påverkan minskar, vilket i sin tur förväntas ge bättre förutsättningar att fokusera på grunduppdraget. Kompensationen ska hanteras inom befintlig budgetram för 2025 och ska gälla på lika villkor för utförare i egen regi samt privata.

Modell för kompensation på enhetsnivå

För att kompensera Hälsocentralerna har det beräknats fram ett genomsnittligt produktionsbortfall motsvarande 8 heldagar för berörda verksamheter. Produktionsdata från helåret 2022 har använts som underlag för beräkningarna. Modellen innebär att en Hälsocentral kompenseras utifrån sin storlek, och de besök som i genomsnitt hade producerats på enheten under 8 heldagar. Kompensationen ses inte som en ersättning för faktiska kostnader på enhetsnivå, utan är tänkt som ett generellt ekonomiskt stöd inom befintlig budgetram för Hälsoval primärvård. Utbetalning av hela kompensationsbeloppet ska ske vid ett och samma tillfälle och under kvartal 1, 2025. Kompensationen uppgår totalt till 4 864 000 kr.

Se bilaga *Underlag för ersättning Cosmic 2024* för detaljer om beräkningarna.

Riskanalys i förhållande till budget för Hälsoval primärvård 2025

De senaste budgetrapporterna för Hälsovalet visar att det finns ekonomiska medel kvar hos beställaren i relation till lagd budget. Dessa kvarvarande medel härledes till övervägande del färre genomförda vårdbesök än vad som förväntats. För 2025 bedöms det sannolikt att nivån för kvarvarande medel ökar i och med införandet av Cosmic. Finansiering av den tillfälliga kompensationen hämtas från de förväntade kvarvarande medlen i Hälsovalens budget. Därigenom bedöms kompensationen kunna hanteras inom befintlig budgetram för 2025, men att förväntade kvarvarande medel hamnar hos utförarna av Hälsoval primärvård, i stället för hos beställaren. Totalt uppgår den föreslagna kompensationen inom Hälsoval primärvård till 4 864 000 kr under 2025.

Förslag till beslut

Utförare inom Hälsoval Västerbotten primärvård kompenseras tillfälligt under 2025 för minskade besöksintäkter, med anledning av Cosmic-införandet. Varje enhet får ersättning utifrån antal listade enligt upprättad modell.